

IMPORTANȚA UTILIZĂRII PROPORȚIILOR ÎN SOLUȚIONAREA COMPOZIȚIONALĂ A SIGLELOR

VLAS Igor

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: *Building organizational space is a complex act that creates the unity of thought and emotion, the need to structure long-lasting essence in images. Making a creation involves the successive stages of construction in accordance with the organizational logic of the art of composition: the foundational geometric structures to ordering plastic language elements in a structural unit and original. This act requires the ordering of items compositional organization based on constructive scheme, following a number of requirements related to the principles of composition and artistic visual language.*

Key words: *composition, proportion, Golden Section, Fibonacci numbers, logotypes.*

Posibilitățile de compunere relativă a obiectelor sunt infinite, dar ele devin reductibile la un spațiu mai restrâns, când se pune obiectivul de a stabili procedee sau legi ale compoziției, ceea ce implică stabilirea unui principiu sau sistem de coordonare, punere în relație și organizare într-o anumită ordine a părților elementelor ce intră în compoziție, precum și a cadrului just în care se cuprind. Pornind de la aceste precizări de ordin general, se pot considera trei cazuri generale de inițiere a unei cadru compozițional:

1. Punerea în relație a mai multor elemente după o anumită ordine și, în funcție de structura acestei ordonări, trasarea ariei, a perimetrului spațial de expresie care cuprinde elementele,
2. Obiectele însăși pot determina aria spațială a compoziției, delimitând un anumit spațiu interior fie prin înlanțuirea lor într-o configurație, după o logică de îmbinare, fie prin modul particular de asamblare în câmp,
3. Cazul classic al organizării elementelor este compunerea în limitele unui cadru dat, stabilind un raport constant de dependență reciprocă între spațiu și obiecte.

Acest caz face ca inițiativa cea mai elementară, a unui singur element în limitele unui spațiu dat, să antreneze modificări de orientare vizuală și echilibru valoric al spațiului [1].

Problema domeniului compozițional a preocupat în mod constant artiștii din diverse perioade ale istoriei artelor, stăpânirea artei compoziționale semnificând întotdeauna certitudini creative și maturitate profesională. După triumful formulelor compoziționale ce au urmat Renașterii, după acceptarea modelelor compoziționale ale artei secolului XX, arta contemporană a repus în discuție valabilitatea unor termeni calculați stabili și durabili, provocând noi atitudini și orientări estetice în toate domeniile vizual-artistice.

Primele tentative de organizare a formelor sunt puse în legătura cu forma biologică generală a omului, care este orientat în universul care îl înconjoară. Arhitectorul Marcus Vitruvius Pollio (80/70 î. Hr. – 15/23 d. Hr.) nota: "Nici un templu nu poate fi ridicat fără simetria și proporția corpului unui bărbat bine făcut". Tot el spunea că un corp bărbătesc ideal ar trebui să încapă într-un cerc și într-un pătrat. Această afirmație

reprezintă o aluzie la teoria microcosmosului grecilor și romanilor, care spuneau că omul reprezintă o versiune miniaturală a întregului univers. Însă această teorie, cercul care era asociat elementelor cosmice, iar pătratul – celor pământești. Leonardo da Vinci (1452 - 1519) a dat o schiță a așa numitului “Omul Vitruvian” - Homo Universalis, dar ce nu se știe e faptul că aceasta schiță a reprezentat o sursă de inspirație pentru matematicianul Leonardo Pisano Bogollo (1170 - 1250) numit Fibonacci și pentru celebrul raport de aur (celebrul număr phi). Acest raport s-a dovedit a fi formula după care a fost creat universul.

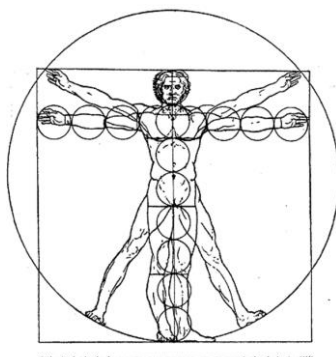

Figura 1: Reprezentarea Omului Vitruvian

Numărul de aur este un număr irațional, 1,618033... putând fi definit în diferite moduri, cel mai important concept matematic asociat cu regula de aur fiind șirul lui Fibonacci, un șir de numere în care se obține din suma celor două dinaintea sa: 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55 etc. Împărțind orice număr la predecesorul său, se obține aproximativ numărul de aur [8]. Aceste valori au mai puțină importanță practică, nimeni nu stă să măsoare exact atunci când crează o operă de artă, dar arată că există o legătură strânsă între matematică și artă.

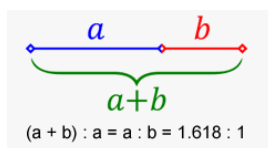

Figura 2: Reprezentarea regulei de aur

Numărul de aur evocă echilibrul dintre a ști, a simți și a putea, este simbolul prescurtat al formei vii, al creșterii, este măsura generalizată, este unul din acele numere misterioase din natură, care par să apară din structura de bază a universului. Chiar și în aranjarea planetelor sistemului solar predomină o lege aritmetică descoperită de Johann Daniel Tietz (1729-1796) și mai apoi implementată în practică de către Johann Elert Bode (1747 - 1826) unde astăzi este cunoscută ca legea lui Titius-Bode, ceea ce este același șir de numere a lui Fibonacci, figura 3.

Planet	Distance (from Sun)
Mercury	57,910,000 km 0.387 A.U.
Venus	108,200,000 km 0.723 A.U.
Earth	149,600,000 km 1.000 A.U.
Mars	227,940,000 km 1.524 A.U.
Jupiter	778,330,000 km 5.203 A.U.
Saturn	1,424,600,000 km 9.523 A.U.
Uranus	2,873,550,000 km 19.208 A.U.
Neptune	4,501,000,000 km 30.087 A.U.
Pluto	5,945,900,000 km 39.746 A.U.

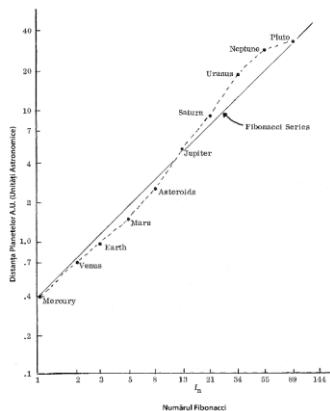

Figura 3: Reprezentarea predominării numărului de aur în sistemul solar [5]

“Raportul de aur” nu se găsește numai în fenomenele naturale, ci și în operele de artă create de om. Primii care l-au folosit au fost egiptenii, majoritatea piramelor fiind construite ținând cont de numărul de aur. Grecii au fost însă cei care l-au denumit astfel, folosindu-l atât în arhitectură cât și pictură și sculptură. Cel care a folosit cel mai des proporția divină în lucrările și studiile sale a fost Leonardo da Vinci care utiliza sintagma sectio aurea, adică “secțiunea de aur”, figura 4.

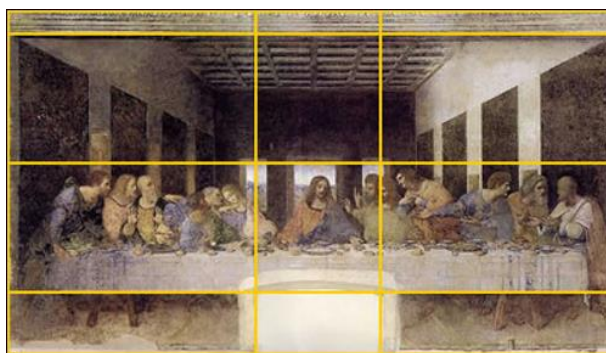
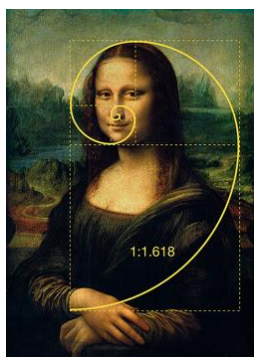

Figura 4: Reprezentarea utilizării secțiunii de aur în lucrările lui Leonardo da Vinci [7]

Secțiunea de aur a fost și este utilizată și în artele plastice, inclusiv în cea românească, cum ar fi lucrarea “Fete lucrând la poartă” de către Nicolae Grigorescu (1838 - 1907), figura 5 a, lucrarea “Țiganka” Theodor Aman (1831 - 1891) figura 5 b și renumitele sculpturi ale lui Constantin Brâncuși (1876 - 1957), “Coloana Infinitului”, “Poarta Sărutului”, figura 5 c și d.

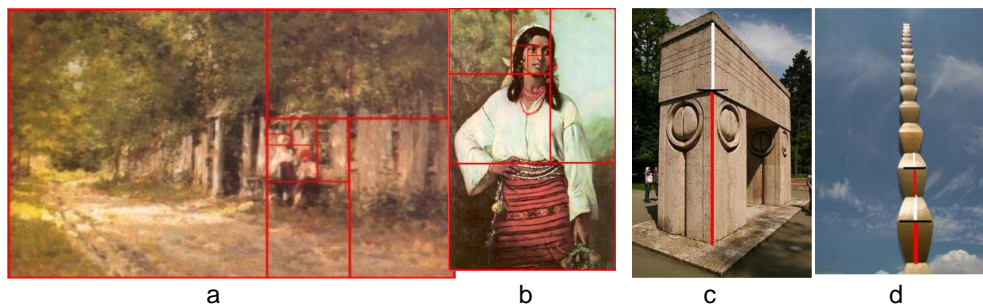

Figura 5: Reprezentarea secțiunii de aur în lucrările artiștilor români [6].
a – “Fete lucrând la poartă” de către Nicolae Grigorescu
b – “Țigancă” de către Theodor Aman
c, d – “Poarta Sărutului”, “Coloana Infinitului” de către Constantin Brâncuși

Toate formele sau obiectele create de om, pentru a-și satisface o nevoie practică sau una estetică, suferă un proces de organizare după anumite criterii, prin care obiectul ajunge să fie investit cu o forță proprie de expresie. În artele vizuale, grafică, organizarea formelor reprezintă un mod esențial al creației, iar prin utilizarea legilor de armonie și proporție ale compoziției, produsul capătă amploarea frumuseții ideale. Pe parcursul evoluției stilurilor în grafică, datorită schimbărilor accelerate ale tendințelor și noilor orientări estetice, implementarea proporțiilor de aur este tot mai des întrebuintată, chiar și în cele mai inițiale produse de reclamă, cum sunt logotipurile. Omul observă că unealta simetrică este mai eficientă decât forma întâmplătoare și confecționarea sa, și se face cu mai mare economie [2].

Utilizarea numărului de aur în conceperea logotipurilor (figura 6, figura 7) formează simplitate atractivă, manieră unică și specifică, pentru a identifica, memora și asocia corect și clar imaginea, cu organizația, produsul sau serviciile care le reprezintă. Dacă va îndeplini aceste funcții tehnice de identitate, diferențiere, memorare și asociere, atunci acesta va contribui eficient la configurarea personalității și acceptabilității publicului obiectiv.

În fața noii mentalități estetice, arsenalul cert al predecesorilor noștri, orientat spre claritate obiectuală și inovare, devine ineficace. Valorile culturale, legile armoniei ce au corespuns gustului și condițiilor de cunoaștere ale unei epoci nu mai constituie modele care să justifice spiritul epocii noastre, deoarece un punct de vedere tradițional acordat activității de crearea a unei lucrări de mare amploare este experiența vizuală, la care omenirea pune barieră în dezvoltarea ei. Toată estetica ideală vine de la natură, iar natura nu prezintă ochiului, direct elementele ale căror virtuți estetice să fie evidente imediat, dar pentru a le sesiza este nevoie de efort vizual intens, de analiză, selecție, comparație, transformare, permițând artistului să înțeleagă esența și să o exploateze conform dorințelor sale. Lipsa dorinței de cercetare, de implementare a legilor compoziției predecesorilor noștri, a armoniei elementelor duce la imperfecțiunea lucrărilor create.

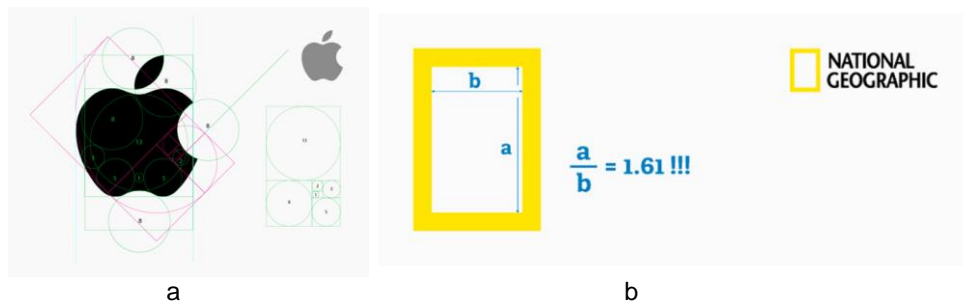

Figura 6: Reprezentarea utilizării secțiunii de aur în siglele brandurilor renumite [8]
a – Corporația Apple; b – Canalul de televiziune National Geographic

Figura 7: Reprezentarea utilizării secțiunii de aur în conceperea siglelor

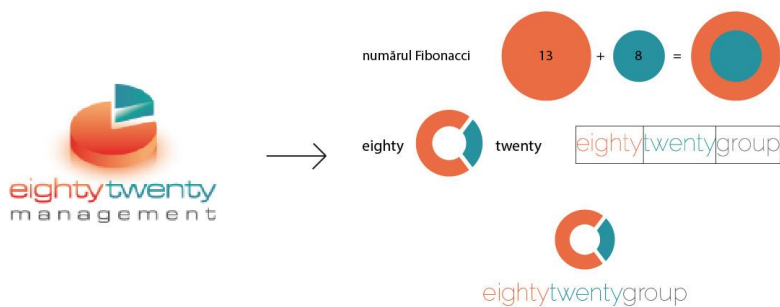

Figura 8: Reprezentarea utilizării numărului de aur în reconstrucția siglei existente „eightytwentygroup”

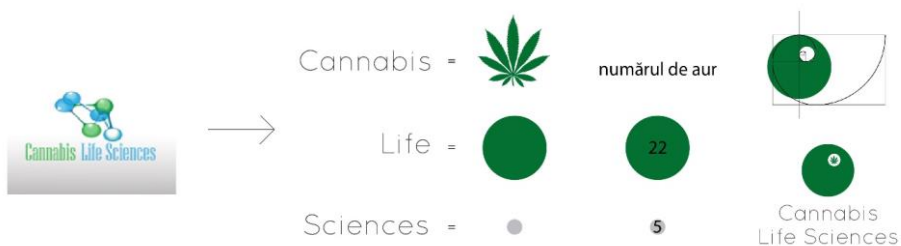

Figura 9: Reprezentarea utilizării numărului de aur în reconstrucția siglei existente „Cannabis Life Sciences”

O mare parte a publicului de astăzi, constatând ineficiența vechiului cod de receptare în fața artei contemporane, păstrează convingerea că trăim într-un timp de sărăcie și speculație artistică incapabil de a se ridica la grandezza operelor din trecut. Artiștii din Evul Mediu și Renaștere erau de părere că ideile lor de perfecțiune artistică nu puteau fi niciodată la înălțimea perfecțiunii, pentru a ajunge cât mai aproape de această perfecțiune intangibilă, la întruparea lucrării și cizelarea ei se lucra timp îndelungat și respectând acele legi de armonie compozițională care au fost deduse din natură.

BIBLIOGRAFIE

- [1] Read, H. *Imagine și idee*, Editura Univers, București, 1970
- [2] Ailincăi, C. *Introducere în gramatica limbajului vizual*, Editura Polirom, Iași, 2010
- [3] Bartos, M. J. *Compoziția în pictură*, Editura Polirom, Iași, 2010
- [4] Rudolf, A. *Arta și percepția vizuală*, Editura Meridiane, București, 1979
- [5] *Fibonacci series in the solar system*
- [6] *Secțiuni de aur în arte plastice românești*, profesor Kalman Attila
- [7] <http://www.onlinearts.ro/blog/category/istoria-artei/>
- [8] <http://www.dnl.ro/blog/stiri/proportia-de-aur-in-logo-design.htm>